

NOVE KNJIGE

Stanislav Gomboc in Blaž Šegula:
POJOČE KOBILICE SLOVENIJE,
Priročnik za določanje pojočih vrst kobilic
po napevih in slikah s priloženim DVD

SINGING ORTHOPTERA OF SLOVENIA,
Manual for identification of singing Orthoptera
based on songs and images with attached DVD

Sredi poletja 2014 nas je razveselila novica o pomembni novosti v slovenski entomološki literaturi, ki je s prikupno naslovnico in lično notranjostjo izšla pod okriljem Zavoda za naravo EGEA in se ukvarja z izjemno zanimivo skupino žuželk – kobilicami. Poleg običajne predstavitve številnih v Sloveniji živečih vrst kobilic v besedi in sliki na skupno kar 240 straneh, sta avtorja, Stanislav Gomboc in Blaž Šegula, dodala vsebini njunega dela še dodatno nadvse razburljivo dimenzijo – zvok. Oglašanje in napevi kobilic so pravzaprav enakovredna, če ne kar osrednja nit celotne zgodbe. Navkljub dejstvu, da je zvokovni DVD priložen priročniku za določanje pojočih vrst kobilic po napevih in slikah v knjižni obliki, avtorja namreč v duhu osrednjega naslova že uvodoma zapišeta, da je pravzaprav knjiga slikovni dodatek k predstavljanim posnetkom napevov naših kobilic.

V Evropi sodijo kobilice med zelo intenzivno raziskovane živalske skupine, tako iz favnističnega, taksonomskega, ekološkega in fiziološkega, kot tudi iz naravovarstvenega in še kakšnega vidika. Za Slovenijo tega žal ne moremo trditi, saj lahko skoraj izključno ljubiteljske raziskovalce teh izjemno zanimivih žuželk skorajda preštejemo na prste ene roke. Po več kot dveh desetletjih od izida knjige »*Favna ortopteroidnih insektov Slovenije*« (US, 1992), se je poznavanje favne kobilic Slovenije resda znatno izboljšalo, vendar pa ostajajo številni segmenti še vedno zelo fragmentarno raziskani (GOMBOC, 2003; GOMBOC et al., 2006). Celovitejše slovenske poljudne publikacije, ki bi predstavljala skupino v besedi in sliki ter za nameček še v zvočni dimenziji, kot je npr. zimzeleni nemški priročnik žal pred kratkim preminulega Heika Bellmanna »*Heuschrecken: beobachten, bestimmen*« (BELLMANN, 1993) ali impozantna monografija italijanskih kolegov iz Veneta »*Guida al riconoscimento e allo studio*

di Cavallette, Grilli, Mantidi e insetti affini del Veneto» (FONTANA et al., 2002), pri nas doslej nismo imeli.

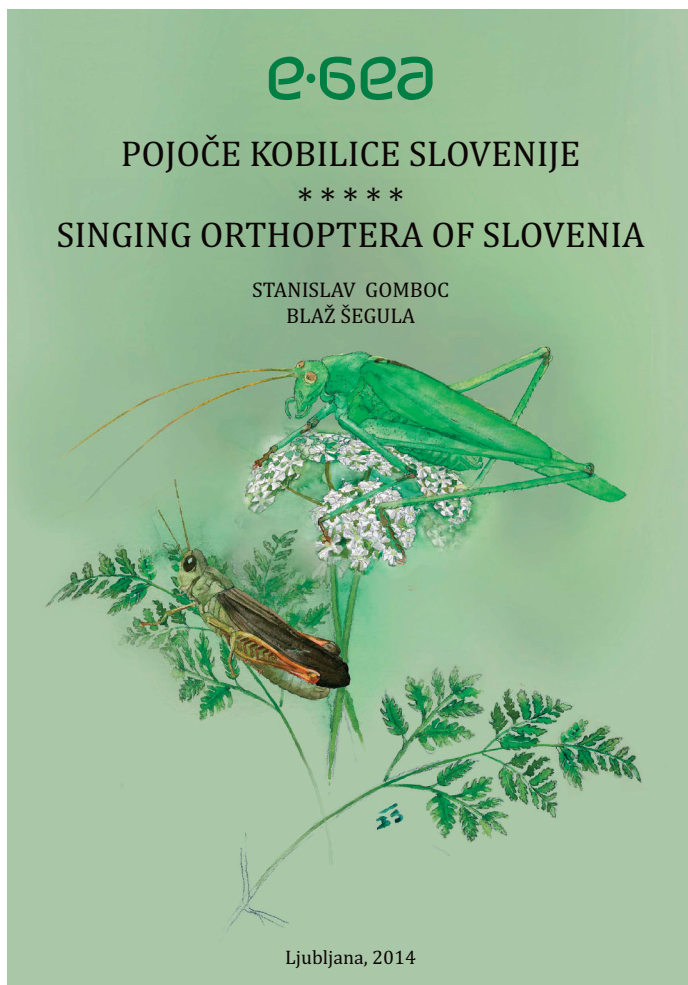
In kaj torej prinašata zadevni priročnik za določanje pojočih vrst kobilic po napevih in slikah ter priloženi zvokovni DVD novega? Veliko. Gre za izvirno avtorsko slovensko entomološko delo, ki v zvoku in sliki ter v slovenskem in angleškem jeziku zgledno predstavlja kar 99 taksonov kobilic oz. skoraj dve tretjini vrst, ki živijo v Sloveniji. Priročnik in DVD sta namenjena najširšemu krogu zainteresiranih entomologov in ljubiteljev narave, z glavnim namenom spodbuditve zanimanja za to skupino žuželk ter čim enostavnejšega in zanesljivega spoznavanja ter določanja vrst. Izmed v Sloveniji živečih kobilic, ki se tako ali drugače »oglašajo«, jih manjka vsega nekaj, tako da je vsebina, ki jo objublja naslov, dejansko skoraj v popolnosti zaobjeta.

Uvodoma je v priročniku na kratko predstavljena raziskanost kobilic v Sloveniji, nekaj osnovnih dejstev o njihovem oglašanju in proučevanju, dodanih pa je tudi nekaj besed o samem namenu dela. Sledi kratek metodološki del, kjer so predstavljene tehnike snemanja zvokov in fotografiranja, čemur sledijo napotki za uporabo priročnika in DVD ter legenda. S tem smo že na osrednjem delu samega priročnika, ki ga ob dokaj skopem besedilu krasi skoraj 200 strani lepih fotografij in oscilogramov vrstnih napevov. Vsaka od obravnavanih vrst kobilic je na poenoten način predstavljena z latinskim, slovenskim in angleškim imenom, štirimi fotografijami, oscilogramom napeva ter podatkih o velikosti telesa in slišni razdalji, s katere lahko slišimo njeno oglašanje, kakor tudi s podatkom o tipu bivališča, ki ga naseljuje ter njeni okvirni razširjenosti v Sloveniji. Vsaki vrsti je dodeljena tudi zaporedna oz. vodilna številka, ki je enaka številki posnetega vrstnega zvoka v MPEG Layer 3 Audio File (mp3) in Microsoft Wave Sound Format (wav) datotekah na DVD, kar omogoča enostavno in jasno sočasno uporabo obojega. V zaključnem delu priročnika podajata avtorja še ažuriran seznam 157 vrst kobilic, ki se pojavljajo v Sloveniji, pri čemer sta osvežila nomenklaturo, izločila nekaj dvomljivih starejših navedb ter dodala tudi nekatere še neobjavljene novosti. Dodana slovenska imena posameznih vrst predstavljajo sploh prvi dokaj celovit poskus poenotenja in ureditve slovenskega ortoptero-loškega imenoslovja.

V projektih, podobnih pričujočemu, je vedno nujen kompromis med znanstvenim in strokovnim na eni ter poljudnim na drugi strani. Če je pri vsem skupaj treba paziti še na končno število strani zaradi stroškov samozaložbe ali morda hiteti z izidom, je pričakovano, da bo kakšna vsebina okrnjena, kakšna razlaga prekratka ali izpuščena ter da se bo v besedila prikradla ta in ona nepotrebna drobna napaka. Pri navedbi nekaterih vsebinskih pripomb se v naslednjih vrsticah omejujem le na vsebine, ki jih knjiga sicer prinaša in ne na vse tisto, kar bi si v vseobsegajoči monografiji o kobilicah Slovenije sedaj seveda vsi naenkrat želeli. Tako recimo za bralce, ki so začetniki na tem področju, v uvodu pogrešam poljudno kratko predstavitev biologije kobilic, njihovega življenjskega kroga, morfologije, načina proizvodnje zvoka, čutil za

zaznavanje zvoka ter omembo dejstva, da se oglašajo le odrasle žuželke in kako le-te enostavno ločimo od ličink... Pri slovenskih imenih posameznih vrst, kljub preteklemu popolnemu neredu na tem področju, pogrešam večjo sistematičnost in rdečo nit. Če je na primer družina Conocephalidae poimenovana »mečarice«, bi pričakovali, da bo predstavnica tipskega rodu *Conocephalus dorsalis* poimenovana »kratkokrila mečarica« in ne »kratkokrila ostroglavka«, oz. da bo v slednjem primeru pač družinsko ime definirano kot »ostroglavke«... Delno je nekaj nedoslednosti rahlo zameriti tudi samemu seznamu favne kobilic Slovenije, kjer posamezne starejše navedbe niso bile obravnavane z enakimi vatli. Spet je seveda v ozadju mnogo še nepočiščene dediščine starejših generacij raziskovalcev, ki ima svojo zgodbo, ampak nekatere vrste so bile vsaj do nedvoumne potrditve korektno umaknjene s seznama, spet druge pa neupravičeno puščene v družbi dokazano v Sloveniji prisotnih vrst, kjer še naprej delajo zmešnjavo. Tudi zelo kratke razlage pri navedbi nekaterih novih vrst za slovensko favno so mestoma slabo razumljive, zlasti za bralce nespecialiste... Kakorkoli, kot predlagata že sama avtorja, bi bilo možno in potrebno drobne preostale zagate pri slovenskem imenslovju ter seznamu favne kobilic Slovenije razrešiti z objavo članka v ustrezni strokovni reviji. Kot sta vsaj med vrsticami že sama nakazala, bo to tudi dobra podlaga za pripravo naslednje publikacije – monografije o favni kobilic Slovenije, ki bo vsebovala tudi določevalni ključ, pa karte razširjenosti vrst in še kaj...

Izpostaviti je treba, da je v ozadju dela, kot je pričujoče, tisoče ur

terenskih raziskav, fotografiranja, snemanja in še marsičesa, kar je nedvomno vredno občudovanja in čestitk. V isti sapi je treba dodati tudi, da je bil poleg poprej omenjene neprecenljive investicije prostega časa, izid priročnika in pripadajočega DVD financiran izključno iz »lastnega žepa« avtorjev in založnika, kar je vredno še posebne zahvale.

V povzetku menim, da si delo »*Pojočé kobilice Slovenije / Singing Orthoptera of Slovenia*« zasluži mesto na polici vsakega slovenskega entomologa in ljubitelja narave. Zvočna kulisa toplega poletnega večera ali sprehoda po cvetočem travniku in robu gozda bo zagotovo ušesom še prijetnejša in zanimivejša. Veliko poučnih doživetij ob spoznavanju vrst in napevov naših pojočih kobilic želim!

Cena knjige in priloženega DVD je 35 EUR. Naročila so možna preko spletne strani založnika: www.egea.si

Viri:

- Bellmann, H., 1993. *Heuschrecken: beobachten, bestimmen*. Naturbuch Verlag, Augsburg. 349 str.
- Fontana P., Buzzetti F. M., Cogo A., Ode B., 2002. *Guida al riconoscimento e allo studio di Cavallette, Grilli, Mantidi e insetti affini del Veneto. (Blattaria, Mantodea, Isoptera, Orthoptera, Phasmatodea, Dermaptera, Embiidina)*. 592 str + CD.
- Gomboc, S., 2003. Kobilice – Orthoptera (Saltatoria). V: Sket, B., M. Gogala & V. Kuštor (ured.), *Živalstvo Slovenije*, str. 308-318, Tehniška založba Slovenije, Ljubljana. 664 str.
- Gomboc, S., M. Bedjanič & B. Šegula, 2006. Pregled dosedanje raziskanosti kobilic v Sloveniji (Insecta: Orthoptera). V: J. Prešern (ured.), 1. Slovenski entomološki simpozij, Knjiga povzetkov, Ljubljana, 4. in 5. november 2006, str. 18, Slovensko entomološko društvo Štefana Michielija in Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana.
- Gomboc, S. & B. Šegula, 2014. *Pojočé kobilice Slovenije: priročnik za določanje pojočih vrst kobilic po napevih in slikah / Singing Orthoptera of Slovenia: manual for identification of singing Orthoptera based on songs and images*. EGEA, Zavod za naravo, Ljubljana. 240 str.
- Šegula, B. & S. Gomboc, 2014. *Pojočé kobilice Slovenije / Singing Orthoptera of Slovenia*. EGEA, Ljubljana. DVD.
- Us, P. A., 1992. *Favna ortopteroidnih insektov Slovenije*. SAZU, Ljubljana. vii+314+xii str.

Matjaž Bedjanič